

CODI 22125 HISTÒRIA MEDIEVAL -II-(grup 2,)

Prof.: Ramon MARTÍ CASTELLÓ

Programa

1. Feudalisme i feudalitat a l'Europa del romànic.
 - 1.1. Imperi, regnes i principats territorials.
 - 1.2. Estructures econòmiques i socials.
 - 1.3. Fixació de la jerarquia feudal.
 - 1.4. Esglésies feudals i reformes papals.
2. Euràsia i el nord d'Àfrica als voltants de l'any 1000.
 - 2.1. L'expansió normanda i la seva integració a l'ortodòxia romana.
 - 2.2. Els califes d'Occident i els primers estats berbers.
 - 2.3. Apogeu i col.lapse de l'Imperi Bizantí i del Califat Abbassida.
 - 2.4. Invasions i soldanats turcs a Orient.
3. Expansió del feudalisme.
 - 3.1. Roma i les croades: expansió territorial i marítima.
 - 3.2. Corsarisme, monarquia i comerç feudal.
 - 3.3. Expansió agrícola i desenvolupament urbà.
 - 3.4. Renovació jurídica: la servitud instituïda.
4. Euràsia i el nord d'Àfrica durant els segles XII-XV.
 - 4.1. Apogeu i destrucció d'al-Andalus.
 - 4.2. L'Imperi Almohad i els nous soldanats berbers del Magreb.
 - 4.3. Egipte i els soldans mamelucs, una nova hegemonia al Pròxim Orient.
 - 4.4. L'expansió mongola i les noves relacions amb l'Orient Llunyà.
5. Primera crisi estructural del feudalisme.
 - 5.1. Guerra, renda feudal i revoltes populars a l'Europa del gòtic.
 - 5.2. Epidèmies i crisi demogràfica, els límits del creixement.
 - 5.3. Reordenament de l'estructura feudal, la monarquia autoritària.
 - 5.4. Renovació científica i tècnica: vers la nova expansió.

Avaluació

Consta d'una única prova escrita on cal respondre tres qüestions relatives als continguts docents del curs, a més d'una breu síntesi d'una lectura recomanada.

Bibliografia bàsica recomanada

- GUERREAU, Alain: *Le feodalisme, un horizon théorique*, Paris 1980.
- AA.DD.: *Estructuras feudales y feudalismo en el mundo mediterráneo*, Barcelona 1984.
- AADD.: *La formació i expansió del feudalisme català. Estudi General 5-6 (1985-1986)*, Girona.
- BONNASSIE, P.: *La Catalogne du milieu du Xe a la fin du XIe siècle. Croissance et mutations d'une société*, Toulouse 1975-1976.
- BARCELÓ *et alii*: *Arqueología Medieval. En las afueras del "Medievalismo"*, Barcelona 1988.
- GROUSSET, R.: *L'empire des steppes*, Paris 1965.
- HILTON, R.: *Conflictos de clases y crisis del feudalismo*, Barcelona 1988.
- AADD: *El debate Brenner. Estructura de clases agraria y desarrollo económico en la Europa preindustrial*, Barcelona 1988.
- IBN KHALDUN: *Al-Muqaddima. Discours sur l'histoire universelle*, Beirut 1967.
- AA.DD.: *Historia General de África. IV. África entre los siglos XII-XVI*, Tecnos / Unesco, Madrid 1985.

CODI 22125 HISTÒRIA MEDIEVAL II (Grup 3)

Prof. Antoni VIRGILI I COLET

Programa

1. Edat mitjana i feudalisme: l'espai i el temps. Historiografia i fonts.
2. El context històric en la gènesi de l'ordre feudal. Desintegració i fi de l'imperi Carolíngi. La presència dels normands a occident i els seus efectes.
3. La fragmentació dels estats i la desaparició de la noció “*d'autoritat pública*”. Senyors, espais feudals i àmbits de la senyoria: els castells. Del domini al feu. Els *alou*s. Les institucions i les relacions feudovassallàtiques.
4. La captura del treball pagès: de la fiscalitat estatal a la renda feudal. Producció i relacions de producció: pagesia, roturacions i creació de l'espai rural. La renda i les formes de domini i control de l'espai pagès.
5. L'església, una institució *universal* dins l'ordre feudal. Església i territori. Mecanismes de control ideològic i codificació de l'agressivitat dels *bellatores*: el Moviment de Pau i Treva de Déu i les Croades. La Reforma Pontifical (Gregoriana) i el conflicte de les investidures.
6. Els *estats medievals*: la gènesi de les *monarquies feudals*. Institucions i òrgans de govern. Alemanya i la renovació de l'Imperi (el Sacre Imperi Romano-germànic). Els Capets i el regne de França. Anglaterra a partir de la conquesta normanda.
7. L'expansió i la regeneració de l'ordre feudal: la croada, una síntesi d'interessos. Regions objecte de la croada. L'Orient: els regnes croats i l'Imperi Llatí. La creació dels ordes religioso-militars. Al-Andalus. L'expansió alemanya a l'est. Els efectes del procés expansiu.
8. Les ciutats medievals en el feudalisme: origen de la seva revitalització. Les activitats urbanes: artesanat i comerç; mercats i fires. El comerç llunyà i els centres mercantils: la Mediterrània, la Bàltica (*Hansa*) i les fires de Xampanya. Els grans centres artesanals: Flandes i el nord d'Itàlia. El patriciat urbà. Les institucions. L'Església a les ciutats: els Ordes Mendicants (Franciscans i Dominics). Les universitats.
9. Crisi i transformacions a la baixa edat mitjana (segles XIV i XV). Crisi de subsistències i epidèmies (la pesta negra). Una crisi feudal. Conflictes socials. Conflictes entre estats: la Guerra dels Cent Anys. La reordenació de l'ordre feudal: les alternatives.
10. Estats i societats no feudals. L'*Imperi Bizantí*: de la dinastia Macedònica fins la seva fi: les conquestes islàmiques, les croades i els tures. Els estats islàmics des de la fragmentació del califat de Bagdad. El Magreb i al-Andalus. Societats fortes i estats que es fan i es desfan.

Bibliografía

1. Obres generals i manuals.

- *J. A. GARCÍA DE CORTÁZAR – J. A. SESMA. *Historia de la Edad Media. Una síntesis interpretativa*. Alianza Universidad, 1997.
- *J. HEERS. *Historia de la Edad Media*. Ed. Labor. Barcelona.
- *M. A. LADERO QUESADA. *La Edad Media*. Historia Universal Vicens Vives, vol. 2. Barcelona.
- *F. L. GANSHOF. *El feudalismo*. Ed. Ariel, Barcelona (reed. a Crítica?)
- *AA. DD. *El Feudalismo*. Ed. Ayuso.
- *M. BLOCH. *La sociedad feudal*. 2 vols. Mèxic, 1956.
- *R. BOUTROUCHE. *Señorío y feudalismo*. 2 vols. Ed. s. XXI, Madrid.
- *A. GUERREAU. *El feudalismo. Un horizonte teórico*. Ed. Crítica, Barcelona.
- *J. le GOFF. *La baja edad media*. Ed. s. XXI, col.lec. Historia Universal, n. 11.
- *R. ROMANO-A. TENENTI. *Los fundamentos del mundo moderno*. Ed. s. XXI, col.lec. Historia Universal, 12.
- *C. CAHEN. *El Islam*. vol. I. Ed. s. XXI, col.lec. Historia Universal, n. 14.
- *H. SHABAN. *Historia del Islam*. Ed. Guadarrama, Madrid.
- *J. P. POLY. *El cambio feudal (ss. X-XII)*. Ed. Labor, col. Nueva Clío.
- *L. GÉNICOT. *Europa en el siglo XIII*. Ed. Labor, col. Nueva Clío.
- *B. GUENÉE. *Occidente durante los siglos XIV y XV. Los estados*. Ed. Labor, col. Nueva Clío.
- *J. HEERS. *Occidente durante los siglos XIV y XV. Aspectos económicos y sociales*. Ed. Labor, col. Nueva Clío
- *J. PAUL. *La iglesia y la cultura en occidente*. 2 vols. Ed. Labor, col. Nueva Clío.
- *B. H. SLICHER van BATH. *Historia agraria de Europa Occidental (500-1850)*. Ed. Península.
- *N. J. G. POUNDS. *Historia económica de Europa Medieval*. Ed. Crítica. Barcelona.
- *R. HILTON. *Conflictos de clases y crisis del feudalismo*. Ed. Crítica. Barcelona.

2. Temes i monografies.

- *TOUBERT; WICKHAM; GUICHARD; BARCELÓ, etc. *Los orígenes del Feudalismo en el mundo Mediterráneo* (A. Malpica-T. Quesada, eds.) Universidad de Granada, 1994.
- *M. BARCELÓ. *Arqueología medieval. En la afueras del “medievalismo”*. Crítica. 1988.
- *P. BONNASSIE i altres. *Estructuras feudales y feudalismo en el mundo Mediterráneo*. Crítica. Barcelona.
- *J. PORTELLA, ed. “La formació i expansió del feudalisme català. *Estudi General*, 5-6, Girona, 1985-86.
- *P. TOUBERT. *Castillos, señores y campesinos en la Italia medieval*. Crítica.

3. Instruments.

- *KINDER-HILGEMANN. *Atlas Histórico Mundial*. Istmo, 2 vols.
- *J. ROIG. *Atlas Histórico*. Ed. Vicens Vives, Barcelona.
- *P. BONNASSIE. *Vocabulario básico de la historia medieval*. Ed. Crítica, Barcelona.
- *F. MAÍLLO. *Vocabulario básico de historia del Islam*. Ed. Akal, Madrid.
- *ALVAREZ-RIVERO. *Cronología histórica universal por países*. Madrid, 1994, 2 vols.
- *LOZANO-MITRE. *Análisis y comentarios de textos históricos. Edades antigua y media*. Ed. Alhambra, Madrid